

РОБЪРТ ШЕКЛИ КАПАНЪТ

Превод от английски: Иван Мадански, 1993

chitanka.info

Семиш, нужна ми е помощ. Ситуацията става опасна, така че идвай, не се бави.

Ти беше прав, стари приятелю. Не трябваше да се доверявам на земляните. Както неведнъж си казвал, те са хитър, невеж и безнравствен народ. Но не са толкова глупави, колкото изглеждат. Започвам да се убеждавам, че размерът на пипалата не е единственият критерий за разумност.

Колко нелепо се обърна всичко, Семиш! А планът ми изглеждаше толкова добре изпипан...

Ед Дейли забеляза нещо блестящо навън, но мързелът взе връх над желанието му да изясни какво представлява.

На другата сутрин, когато се събуди, той се показва от прозореца навън, за да огледа небето. Облаците не обещаваха нищо добро. Цяла нощ валя и сега от всички дървета капеше. Фургонът им изглеждаше като остров сред този пейзаж, а междуселският път, който водеше нагоре в планината, сигурно бе затрупан от бурята. Дейли настръхна от студ.

Приятелят му Търстън, все още по пижама и с недоспало, изпито и безразлично като на Буда лице, отиде към вратата.

— През първия ден от отпуската винаги се изсипва потоп — констатира той. — Природен закон.

— Днес пъстървата може и да кълве — отбеляза Дейли.

— Това си е нейна работа — отвърна Търстън без възторг. — Според мен е много по-разумно да разпалим камината, да се разположим пред нея и да си прием билков ром.

Двамата вече единадесета година прекарваха заедно кратката си есенна отпуска, като всеки си имаше основателна причина за това.

Дейли беше романтично привързан към всякакъв вид екипировки. Всички продавачи в магазините за модни спортни облекла в Ню Йорк го познаваха. Мереха на високите му, кльоцави рамене скъпи грейки, с които можеше да отиде дори в Тибет да търси Снежния човек. Увещаваха го да си купи миниатюрна печка с хитра конструкция, която не гасне дори по време на ураган. Опитваха се да му продадат причудливо извити ножове от висококачествена шведска стомана и още много други съблазнителни и полезни вещи.

Дейли обичаше да усеща тежестта на малката, изящна манерка до бедрото си и прехвърлената през рамо пушка от закалена стомана. Манерката най-често беше пълна с ром, а най-опасния дивеч, по който бе гърмял с пушката, бяха картонените мишени. Независимо от ловните си наклонности, Дейли имаше добро сърце и не можеше да причини зло нито на животните, нито на птиците.

Търстън, страдащ от излишни килограми и задух, носеше само една лека въдица и възможно най-малкото оръжие. По правило след втората седмица от отпуската той преместваше ловната си територия в някой коктейлбар в Лейк Плесид. Там беше в стихията си и даваше простор на ловните си способности. Те, разбира се, не се отнасяха до сиви или кафяви мечки, а до почиващите момичета.

Подобен род приключения, или както те ги наричаха „ловни набези“, напълно удовлетворяваше градските жители. И двамата бяха преуспяващи бизнесмени, гонещи петдесетте. Винаги се връщаха в Ню Йорк със загар, освежени и добре запасени с търпимост към жените.

— Щом искаш ром, започваме с ром — охотно се съгласи Дейли. После съзря блестящия предмет пред прага и попита: — А това какво е?

Търстън се приближи и го подритна.

— Дяволска работа!

Дейли леко разтвори тревата и видя кутия с кубична форма и подвижен капак, висока около метър и двадесет. На лицевата ѝ страна беше написана само една дума: „КАПАН“.

— Откъде купи това? — изненадано попита Търстън.

— Нищо не съм купувал — отвърна Дейли. В този момент забеляза пластмасовия етикет, залепен върху кутията. Бързо го откъсна и почете:

„Скъпи приятелю!

Това е първият модифициран капан, който няма аналог в света. За да запознаем с него широк кръг от клиенти, ние ви даваме този АБСОЛЮТНО БЕЗПЛАТНО! Сами ще се убедите, че той е незаменимо приспособление за лов на дребен дивеч, ако спазвате инструкциите ТОЧНО.

Те са на обратната страна на етикета. Желаяем ви успех и спорен лов!“

— Интересно — бавно каза Дейли. Вече бе обладан от ловна страст. — Как мислиш, дали са ни го подхвърлили през нощта?

— Какво значение има? — вдигна рамене Търстън. — Червата ми къркорят. Дай да си спретнем някаква закуска.

— Нима не си любопитен да разбереш какво е това нещо?

Търстън презрително смръщи нос.

— Не особено. Поредната „новост“ в техниката. Твоят багаж се състои предимно от подобни глупости — капан за мечки от Абъркромби, рог за викане на ягуари от Бътлър, примамка за крокодили...

— Никога не съм виждал подобни капани — замисли се Дейли. — Каква реклама, а? Знаели са къде да го подхвърлят...

— И най-накрая ще те заставят да си го платиш — цинично подметна Търстън. — Разчитат на наивници като теб. Аз отивам да готвя, а ти ще миеш после.

И той влезе в хижата. Дейли обърна етикета. От другата му страна с по-дребни букви бе написано:

„Поставете капана на открито. Прикрепете го посредством връв към най-близкото дърво. При натискане на бутон 1 капанът се включва. След пет секунди натиснете бутон 2, който активира капана. Не трябва да правите нищо повече, докато не се осъществи хващането. Тогава чрез бутон 3 изключете капана. Отворете капака и приберете плячката.

ВНИМАНИЕ! Капанът се отваря само при вземане на плячката. За хващането на дивеч не трябва да се отваря капака. Този модел действа на принципа на осмотичното всмукване и плячката се озовава директно вътре в капана.“

— Какво ли не измислят хората — възхити се Дейли.

— Хайде на закуска! — провикна се Търстън.

— Преди това ела да ми помогнеш да инсталираме тая чудесия.

Търстън излезе, надянал модерни шорти и ярка тениска. Загледа се със съмнение в капана.

— Наистина ли мислиш да задействаш това?

— Разбира се! Може да се хване някоя лисица...

— И какво ще я правим?

— Ще я пуснем, разбира се — отговори Дейли без да се замисля.
— Номерът е да я хванем. Ела да го вдигнем!

Капанът се оказа невероятно тежък. Преместиха го на петдесетина метра от хижата и го вързаха за едно младо борче. Дейли натисна първия бутон и капанът леко засия. Търстън отскочи уплашен.

След пет секунди Дейли натисна и втория бутон.

От листата продължаваше да капе, по върховете на дърветата се гонеха белки, тревата леко шумеше. Капанът спокойно си стоеше до борчето, леко светейки.

— Хайде бе! — не издържа Търстън. — Яйцата сигурно са изстинали.

Дейли неохотно го последва. На прага се обърна. Капанът си стоеше притаен и чакаше...

Семиш, къде си? Трябваш ми спешно! Звучи невероятно, но моят планетоид се разпада пред очите ми! Ти си ми стар приятел, Семиш, познаваме се от детинство, беше шафер на сватбата ми и си приятел на прекрасната Фрегла. Разчитам на теб толкова, колкото и на самия себе си. Идвай по-бързо!

Вече ти телепортирах началото на тази история. Земляните приеха моя капан като такъв и толкоз. Незабавно го пуснаха в действие, без дори да се замислят за евентуалните последици. Точно на това разчитах. Невероятното любопитство на тази раса е известно навсякъде.

По това време жена ми си пълзеше из планетоида и украсяваше новото ни жилище. Радваше се на промяната след живота в града. Всичко вървеше добре...

Докато закусвах, Търстън педантично изложи своята теория за това, че капанът не би могъл да функционира без отвор, през който да влезе дивечът. Дейли възрази, като се позова на принципа на осмотичното всмукване. Търстън упорито твърдеше, че такова няма. След това измиха посудата и се отправиха към капана.

— Гледай! — извика Дейли.

Вътре имаше някакво животно с размерите на заек, но цветът на козината му беше яркозелен. Очите на създанието висяха на края на дълги стъбла. То свирепо тракаше с щипките си, подобно на омар.

— Край! Стига! Никакъв ром преди обяд — заяви Търстън и добави нерешително: — Брой се от утре. Я ми дай манерката!

Дейли му я подаде и той отпи няколко забележителни глътки. После отново погледна към съществото в капана и потрепери.

— Ами ако това е някакъв нов вид? — дълбокомислено изрече Дейли.

— Нов вид кошмар! Хайде да мръднем към Лейк Плесид и да забравим за всичко това, а?

— Да не си се побъркал? През живота си не съм виждал подобно нещо, даже в книгите по зоология го няма. Нов вид! Къде ще го затворим?

— Да го затворим?

— А как иначе? Не можем да го оставим в капана. Ще се наложи да сглобим клетка и да разберем с какво се храни.

Търстън изгуби обичайното си безгрижие.

— Слушай, Ед, стари приятелю, не държа да карам отпуската си в компанията на това страшилище. Ами ако се окаже отровно? Пък и сигурно смърди ужасно...

Той помириса въздуха и продължи:

— Освен това капанът е противоестествен, някак си... нечовешки!

Дейли се усмихна.

— Обзалагам се, че са говорили същите глупости за първия автомобил на Форд и лампата на Едисон. Този капан просто е още едно блестящо достижение на американския технически прогрес!

— И аз съм привърженик на прогреса! — избухна Търстън. — Само че не точно от този тип! Не може ли просто...

Той погледна към приятеля си и спря. Дейли имаше такава физиономия, каквато сигурно и Кортес е имал, когато е видял Тихия океан от върха на планината.

— Да, да — замислено каза Дейли след продължителна пауза. — Така и ще стане.

— Кое?

— После ще ти кажа. Сега ми помогни да сглобим една клетка и да включим капана отново.

Непрекъснато мърморейки, Търстън тръгна да търси дъски за клетката.

Защо се бавиш, Семиш? Не можеш ли да разбереш в каква сериозна ситуация съм изпаднал? Нима не ти казах, че се надявам само на теб? Помисли за стария си приятел! Помисли и за гладкокожата Фрегла, заради която започнах всичко това. Поне се свържи с мен!

Земляните веднага започнаха да експлоатират моя капан. Това, разбира се, не е капан, а трансмитер на материя. Другия му край съм скрил в градината на планетоида и вече пъхнах в него три зверчета. Земляните всеки път ги вадят, но с каква цел — още се чудя. Тази алчна раса взима всичко, което ѝ попадне.

След като и третото зверче не се върна ми стана ясно, че всичко е готово.

Приготвих се за четвъртия, последен сеанс — най-важния. Заради него направих всичко това...

Животните бяха поставени до стената на хижата, в малки клетки, сковани от летви и обвити с дебела мрежа против комари. Във всяка от тях имаше по едно същество. Търстън ги разглеждаше с отвращение.

— Как вонят само! — той смръщи нос.

В най-близката клетка се бе разположил първият им улов — животното с очи върху стъбълца и щипки на омар. До него имаше птица с три чифта космати криле. В третата клетка лазеше нещо като змия с две глави в краищата си.

Пред съществата имаше панички с мляко, накъсано месо, трева, даже плодове. Всичко оставаше недокоснато.

— Те не ядат нищичко — оплака се Дейли.

— Съвсем очевидно е, че са болни — настояваше Търстън. — Може да са вирусоносители. Хайде да ги изхвърлим, Ед!

Дейли го погледна в очите.

— Каж ми, Том, никога ли не си мечтал за слава?

— За какво?

— За слава, бе! Да споменават името ти дори след векове.

— Аз съм делови човек — с достойнство отговори Търстън. — Ако си мътех мозъка с такива глупости, отдавна да съм банкрутирал.

— Наистина ли не си мечтал? Никога? — продължи да настоява Дейли.

Търстън плахо се усмихна.

— Кой не мечтае за слава? Но какво точно имаш предвид?

— Тези същества са уникални — назидателно произнесе Ед. — Ще ги подарим на някой музей.

— Е, и?

— Изложба на непознати видове, открити от Дейли и Търстън!

— Може дори да ги нарекат на нашите имена — изведнъж се оживи приятелят му. — Нали ние сме ги хванали.

— Точно така! Ще ни споменават редом с такива личности като Ливингстън, Одюбон и Теди Рузвелт.

Търстън се замисли дълбоко.

— Струва ми се, че за целта най-подходящ е музеят по естествена история. Там трябва да организираме изложбата...

— Не просто изложба — прекъсна го Ед. — Мислех да открием галерия — на Дейли и Търстън.

Том изумено го погледна. Не подозираше, че може да мисли с такъв размах.

— Но те са едва три. Не можем да открием галерия само с три експоната.

— Там, откъдето дойдоха, трябва да има много. Хайде, да проверим капана.

Този път вътре се мятеше съвършено различно същество. Беше дълго около метър, с малка зелена главичка и раздвоена опашка. От туловището излизаха цяла дузина дебели пипала, които бясно се извиваха.

— Другите бяха по-спокойни — отбеляза Търстън. — Сигурно тая твар е по-опасна.

— Ще я поставя в мрежа — реши Дейли. — После ще се свържа с музея.

Доста се поизпотиха, докато сложат плячката в клетка. Презаредиха капана, след което Дейли изпрати телеграма до музея по естествена история:

„ОТКРИТИ СА НАЙ-МАЛКО ЧЕТИРИ ВИДА ЖИВОТНИ, НЕИЗВЕСТНИ ДОСЕГА НА НАУКАТА ТЧК ПОДГОТВЕТЕ ПОМЕЩЕНИЕ ЗА ЕКСПОЗИЦИЯ ТЧК СПЕШНО ИЗПРАТЕТЕ СПЕЦИАЛИСТИ“

Търстън настоя да изпрати и няколко препоръки, да не би в музея да си помислят, че имат работа с луд.

Следобед Дейли изложи пред него своята теория. Беше убеден, че в една част от масива Адирондак се е съхранило кътче с недокосната праисторическа природа. В него вероятно има животни, които някак са успели да оцелеят до ден-днешен. Досега не са попадали пред погледа на хора, поради изключителната си хитрост, предпазливост и опит, натрупани през вековете. Но чрез новия капан, действащ на принципа на осмотичното всмукване, дори и тези уникални екземпляри са станали известни на човечеството.

— Адирондак е изследван надлъж и нашир — меко възрази Търстън.

— Както виждаш, не е.

Отидоха при капана. Този път беше празен.

Едва те чувам, Семиш. Опитай се да усилиш сигнала. Или по-добре направо ела. Думите са излишни, защото съм попаднал в тежко положение. Ситуацията става все по-отчайваща.

Какво казваш? Как е завършило всичко? Нима не е ясно?! След като изпратих зверчетата с трансмитера, оставаше да поговоря с жена си.

В съответствие с плана я извиках в градината. Тя беше много доволна.

— Каж ми, скъпи, какво те мъчи в последно време? — попита тя.

— Нищо — отговорих аз.

— Не ме ли обичаш вече?

— Не е това, скъпа. Ти не си виновна. Направи всичко, което беше по силите ти. Но въпреки това възнамерявам да си взема нова другарка в живота.

Тя замря, преплитайки пипалата си. После извика:

— Фрегла!

— Точно така. Красивата Фрегла се съгласи да живее с мен.

— Но нас ни венчаха за цял живот!

— Знам. Съжалявам, че толкова много държиш на тази формалност.

С тези думи ловко я бутнах в трансмитера. Беше ужасно зрелище, Семиш. Пипалата ѝ яростно се извиваха, тя трепереше и... изчезна завинаги.

Най-после бях свободен! Малко ми беше мъчно, разбира се, но бях свободен! Вече можехме да се съберем с очарователната Фрегла.

Разбираш ли сега съвършенството на моя замисъл? Трансмитерът действа и в двете посоки, затова трябваше да си осигуря поддръжката на земляните. Замаскирах го като капан, защото тази тъпа раса вярва на всичко. Като заключителен акорд им изпратих жена си. Нека те пробват да живеят с нея. Аз не мога!

Точно така. Планът беше блестящ. Нямаше вероятност жена ми да се върне, тъй като земляните никога не се разделят с това, което вече са успели да вземат. Никой, никога не можеше да докаже нищо.

И изведнъж се случи нещо невероятно, Семиш...

Мирният пейзаж около самотната горска хижа рязко се промени. Навсякъде по калта личаха следи от автомобилни гуми, въргаляха се кутии от цигари, угарки, опаковки, хартийки. След няколко часа суетене всички си отидоха. Остана само разваленото настроение.

Застанали един до друг, Търстън и Дейли мрачно гледаха празния капан.

— Какво ѝ стана на тая глупава машина? — Дейли от яд ритна капана.

— Вероятно е изловила всичко?

— Глупости! Защо улови четири абсолютно непознати същества и после престана? — той се отпусна на колене пред капана. — Тия глупави бюрократи от музея... А репортерите?! Възмутително!

— До известна степен мога да ги разбера — внимателно каза Търстън.

— По дяволите! Да ме обявят за мошеник! Чу ли ги как ми се подиграваха? Питаха как съм успял да извърша присаждане на кожа.

— Жалко, че всички животни умряха преди пристигането им — въздъхна Търстън. — Това им се стори много подозрително.

— Аз не съм виновен, че тия идиотски твари не искаха да ядат! Нали така? Проклети вестникари... Слушай, Том, не мислиш ли, че поне в централните вестници репортерите трябва да са поинтелигентни от тия толстолопи?

— Не трябваше да им обещавам, че ще уловиш още животни — опита се да го успокои Търстън. — В капана не попадна нищо и точно заради това те си помислиха, че всичко това е фалшификация.

— Защо да не им обещавам? Как можех да предположа, че след като хвана това страшилище с пипалата, капанът ще се развали? А те ме взеха на подбив, когато им обяснявах принципа на осмотичното всмукване!

— Просто не са чували за такава система. Никой не е чувал. Давай да вървим в Лейк Плесид. Ще се разтоварим и ще забравим за това.

— За нищо на света! Капанът трябва да проработи! Трябва! — Дейли включи и активира капана и започна внимателно да го разглежда. Внезапно отвори капака, решително си пъкна ръката и изкрещя от изненада:

— Ръката ми! Изчезна!

Панически отскочи от капана.

— Нищо ти няма, успокой се. На мястото си е — увери го Търстън.

Дейли огледа двете си ръце, потърка ги, размаха ги пред очите си, но не се предаде:

— Видях как тя изчезна след като я пъкнах в капана!

— Добре, добре — побърза да се съгласи Търстън. — Разбира се, че е изчезнала. Слушай, драги, що не отидем да видим как е в Лейк Плесид, а? Ще си починем малко и всичко ще се оправи. Става ли?

Дейли изобщо не го слушаше. Отново се наведе над капана и вкара ръката си вътре. Тя изчезна. Наклони се още. Ръката изчезна до рамото. Той погледна тържествено към Търстън.

— Всичко ми е ясно! — обяви той. — Тия твари изобщо не обитават тази част на Апалачите!

— А къде живеят?

— Там, където е сега ръката ми! На вестникарчетата и на музейните плъхове им трябва доказателства, нали? Ще ми викат лъжец! На мене! Сега ще им дам едни доказателства на тях!

— Чакай, Ед! Не прави това! Ти...

Но Дейли бе провесил вече и двата си крака в капана. Те изчезнаха. Постепенно влезе до шия и се обърна към Търстън:

— Пожелай ми успех!

— Ед!

Дейли презрително свирна и се разтвори във въздуха.

Семиш, ако веднага не ми дойдеш на помощ, с мен е свършено! Вече не мога да се свързвам с теб. Този ужасен великан-землянин разби целия планетоид. Хвърля в трансмитера всичко, до което се докопа — и живо, и мъртво. Къщата ми е разрушена. Сега идва към мен! Това чудовище иска да ме хване. Бил съм екземпляр! Не бива да губиш нито минута! Семиш, защо се бавиш? Ти си мой стар приятел...

Какво? Какво каза? Не може да бъде! Ти си с Фрегла?! Опомни се, Семиш! А приятелството ни?...

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.